

Inhoud

Afkortingen	11
Voorwoord	13
Voorbeschouwingen van ‘Belangrijke Anderen’	15
Prof. dr. Stijn Vandevelde, prof. dr. Geert Van Hove, prof. dr. Claudia Claes, prof. dr. Stijn Van Heule, prof. dr. Alice Schippers, prof. dr. Sarah De Pauw & Geert Bettinger	
HOOFDSTUK 1	
Algemene inleiding	41
1.1 Personen met een verstandelijke beperking en geestelijke gezondheidsproblemen: definitie, etiologie, prevalentie, assessment, preventie, behandeling en Quality of Life (QoL)	41
1.1.1 Definitie, terminologie en etiologie van geestelijke gezondheidsproblemen bij personen met een verstandelijke beperking	42
1.1.2 Prevalentie	43
1.1.3 Assessment, preventie en behandeling	45
1.1.4 Quality of Life (QoL) bij personen met een verstandelijke beperking en bijkomende geestelijke gezondheidsproblemen	48
1.2 Emotionele ontwikkeling van personen met een verstandelijke beperking	49
1.2.1 Groeiende aandacht voor de ontwikkelingsdynamische benadering	49
1.2.2 Emoties en emotionele ontwikkeling: definities	50
1.2.3 Assessment van emotionele ontwikkeling	52
1.2.4 Ondersteuning en behandeling gebaseerd op emotionele ontwikkeling	54
1.3 Omgeving van personen met een VB en geestelijke gezondheidsproblemen	56
1.4 Doelstelling en opbouw doctoraatsonderzoek	60

HOOFDSTUK 2

Emotionele ontwikkeling en verstandelijke beperking vanuit ontwikkelingsdynamisch perspectief: state of the art	65
2.1 Inleiding	65
2.2 Definiëring van concepten	66
2.2.1 Ontwikkelingsdynamisch model	66
2.2.2 Sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling	67
2.2.3 Emoties en gevoelens	68
2.2.4 Emotionele ontwikkeling	69
2.2.5 Basale behoeften en motivaties	70
2.2.6 Discrepante emotionele ontwikkeling	71
2.3 Model van emotionele ontwikkeling	72
2.3.1 Fases van de emotionele ontwikkeling	73
2.4 Beeldvorming, assessment en diagnostiek van de emotionele ontwikkeling	76
2.4.1 Historiek en ontwikkeling van de SEO-R ²	76
2.4.2 Doelstellingen, gebruik en interpretatie van de schaal	78
2.4.3 Valkuilen bij het ongenueanceerd gebruik van de SEO-R ²	80
2.4.4 SEO-V: Schaal voor Emotionele Ontwikkeling – Verkort	82
2.5 Ondersteuning en behandeling	83
2.6 Emotionele ontwikkeling, geestelijke gezondheid en kwaliteit van leven (QoL)	86

HOOFDSTUK 3

Kwaliteit van leven bij personen met een verstandelijke beperking en geestelijke gezondheidsproblemen	89
3.1 Inleiding	89
3.1.1 Kwaliteit van leven (QoL)	90
3.1.2 Personen met een VB en geestelijke gezondheidsproblemen: terminologie, prevalentie en ondersteuningsbehoeften	91
3.1.3 Kwaliteit van leven bij personen met een VB en GG-problemen	92
3.2 Methode	93
3.2.1 Deelnemers	93
3.2.2 Instrumenten	94
3.2.3 Procedure	94
3.2.4 Analyse	94

3.3	Resultaten	95
3.3.1	Domein zelfbepaling	97
3.3.1.1	Keuzevrijheid	97
3.3.1.2	Vrijheid	97
3.3.1.3	Begrenzing/grenzen stellen	97
3.3.2	Domein interpersoonlijke relaties	98
3.3.2.1	Sociaal contact, sociaal netwerk	98
3.3.2.2	Professionele begeleiding	99
3.3.2.3	Relaties	99
3.3.3	Domein sociale inclusie	99
3.3.3.1	‘Een normaal leven’	99
3.3.3.2	Geaccepteerd worden door anderen	100
3.3.4	Domein emotioneel welbevinden	100
3.3.4.1	Nabijheid	100
3.3.4.2	Structuur	100
3.3.4.3	Waardering, positieve aandacht, bevestiging en serieus genomen worden	101
3.3.4.4	Hun eigen tempo respecteren	101
3.3.4.5	Rust en overzicht bewaren	101
3.3.4.6	Let op voor overdreven verwachtingen/Probeer niet te overvragen	102
3.3.4.7	Affectie, gezelligheid en liefde	102
3.3.4.8	Medicatie	102
3.4	Discussie	102

HOOFDSTUK 4

	Assessment van emotionele ontwikkeling van personen met een verstandelijke beperking	107
4.1	Inleiding en wetenschappelijke situering	107
4.2	Historiek en ontwikkeling van de SEO-R ⁽²⁾	109
4.3	Doelgroep, doel en toepassing van de SEO-R ⁽²⁾	112
4.3.1	Doelgroep	112
4.3.2	Doel	113
4.3.3	Toepassing en interpretatie van de schaal	114
4.4	Schaal voor Emotionele Ontwikkeling – Verkort (SEO-V)	118
4.5	Psychometrische eigenschappen	118

4.6	Van inschaling naar ondersteuning	121
4.7	Casus	122
4.7.1	Beeldvorming	122
4.7.2	Afname SEO-R ²	125
4.7.3	Profiel van emotionele ontwikkeling van Lies	126
4.7.4	Vertaalslag naar ondersteuning	126
4.8	Evaluatie van de SEO-R ²	128
4.8.1	Bruikbaarheid	128
4.8.2	Toepasbaarheid	129
4.8.3	Relevantie	130
4.9	Tot slot	131

HOOFDSTUK 5

Emotionele ontwikkeling in verbinding

Een coachingsmethodiek voor de omgeving van personen met een verstandelijke beperking en geestelijke gezondheidsproblemen

		133
5.1	Inleiding en situering	133
5.2	Het model Došen in de praktijk: vorming teams en inschaling cliënten	134
5.2.1	Inleiding	134
5.2.2	Ingrediënten van een geslaagde SEO-vorming	135
5.2.2.1	Herkenbaarheid	135
5.2.2.2	Spiegelen: als begeleider zit je er altijd tussen	136
5.2.2.3	Lastig gedrag maar toch normaal (voor die emotionele ontwikkeling)	136
5.2.2.4	Inschatting emotionele ontwikkeling moet leiden tot inventaris basale emotionele behoeften	138
5.2.2.5	Evaluatie SEO-vorming door deelnemers	139
5.2.3	Eerste grofmazige klinische inschatting van emotionele ontwikkeling	140
5.2.4	Verdieping: inschaling van emotionele ontwikkeling met SEO-R ²	141
5.3	Individuele coaching: bevorderen van mentaliseren en emotionele beschikbaarheid	142
5.3.1	Inleiding: 'inplanten' van individuele coaching	142
5.3.2	Individuele coaching: verloop & principes	144
5.3.3	'Goed genoeg' ondersteunen van Kurt	146

5.3.4	Individuele coaching van Greet	152
HOOFDSTUK 6		
	Algemene discussie	163
6.1	Generalistisch of gespecialiseerd	165
6.2	Creatieve benadering van creatief gedrag	165
6.3	Versterken van omgeving	168
6.4	Expertise en impertise	170
HOOFDSTUK 7		
	Actuele vraagstukken ten aanzien van de ondersteuning van personen met een verstandelijke beperking en geestelijke gezondheidsproblemen	173
7.1	Theorievorming	173
7.2	Onderzoek	175
7.3	Klinische praktijk	177
7.4	Beleid	178
	Dankwoord	183
	Auteurs	187
	Referentielijst	189